

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrugi dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 11.

Sobota 1. februarja 1930.

Leto V.

Francoski socialisti ne pojdejo v vlado.

Najprej močne vrste — potem pozitivno delo.

Na kongresu francoske socialistične stranke, ki se je vršil v nedeljo in ponedeljek, dne 26. in 27. januarja, se je odločilo, da francoski socialisti ne pojdejo v vlado. Proti vstopu v vlado je bilo 2066 glasov, za vstop pa 1507. Kongres ni sklenil nič novega, ampak samo potrdil sklepe prejšnjih kongresov, ki določajo, da naj v sedanjem položaju stranka vstopi v vlado samo v izrednem slučaju, to je, kadar ta korak zahtevajo neizbežne razmere. Kongres je odločno odklonil vsakršno koalicio z drugimi strankami.

Razmere v francoskem delavskem pokretu so nekoliko drugačne kakor pri nas. Zlasti je pomembno dejstvo, da so francoski strokovničarji vzgojeni strogo sindikalistično ter odklanjajo v velikem delu udeleževanje v politiki. Ta vzgoja diferencira strokovno in politično gibanje, da sta v taktiki različni. Večina strankinega kongresa je to uvidela, ter s svojim sklepom dala koncentraciji delavskega gibanja močan podupor in impuls. Če je večina proti udeležbi v vladi, je treba to večino poslušati, jo moralno in duhovno podpreti, da ostane močna in da postaja močnejša, verujoč v svojo naraščajočo politično moč.

V francoskem političnem, oziroma režimskem življenju nastopa sicer krepka reakcija. Ali francosko delavstvo se je vprašalo, kaj je bolje, ali da vstopi v vlado, kjer ne bo imelo mnogo vpliva in morda marsikaj slabega prepreči, ali pa naj v sedanjem navalu reakcije ne dira v sršenovo gnezdo, ampak zbira dalje svoje sile in nastopi s svojimi zahtevami taktik, ko bo stranka, močna, ves delavski pokret enoten. Kongres socialistične stranke se je odločil za slednje, kar bo stranki v doglednem času jako koristilo, kot to priznavajo vsi vodje mednarodnega delavskega gibanja.

Razmere v Franciji so drugačne kakor v ostali Evropi, zato je mnenje, da je francoski kongres z ozirom na domače razmere volil pravo pot, pravo taktiko, skoro gotovo pravilno. Z okrepitevijo pa bo stranka urejala svojo taktiko po potrebi.

Zopet zarota v Mehiki

Sadovi mehikanskega klerikalizma.

V Mehiki je policija odkrila široko zasnovano zaroto zoper dva bivša in sedanjega predsednika mehikanske republike. Po načrtu naj bi bili umorjeni prejšnja predsednika Calles in Portes Gil ter obenem novoizvoljeni predsednik Rubio.

Aretiranih je bilo štirinajst oseb, med njimi znani mehikanski odvetnik Ramon Willan.

Atentatorji so hoteli izvesti svoj načrt dne 5. februarja ob ustoličenju novega predsednika.

Določili so v ta namen veliko število oseb, ki naj bi atentat izvedle z revolverskimi streli.

V deželi je zaradi dogodka silno razburjenje.

Mehika je prekinila diplomatske zveze z Rusijo.

Poslanik je zapustil Moskvo, ne da bi se zglasil pri ruski vladi pred odhodom. Mehika vlada pravi, da

Španska diktatura se ruši

Diktator general Primo de Rivera je zaigral zaupanje in padel.

Vojska, vseučilišča, dijaki in vse svobodno misleče ljudstvo proti njemu. Nasprotnik Primo de Rivero general Berenguer prevzel vlado. — Nemiri in revolte. — Ogrožena monarhija.

Po vseh demonstracijah in stavkah dijakov, znanstvenih zavodov, bivših političnih veljakov in organizacij, je končno španski diktator, ki je skoro sedem let lečil Španijo, uvidel, da so mu zadnje ure odbile. Izjavil je, da se sam odpove, če še deset generalov vojske, trije admirali, vrhovni poveljnik v Maroku ter vrhovni poveljnik orožništva izrečejo, da je njega odstop potreben. Tako se je zgodilo.

Šest let je vladal diktator general Primo de Rivera. Uvedel je strog režim, razpustil stranke (razen socialistično) in vsak svobodnejši pojav ostro kaznoval in zatrl. Zahtevali so delavci več svobode, vseučilišča in študenti so zahtevali enakopravnost, ker je njegov režim protežiral strogo klerikalne zavode. Tudi v vojski niso bili zadovoljni z njim. Končno pa je hotel uvesti nekaj parlamentarizem, v katerem bi zasigural večino imenovanim parlamentarcem iz političnih, vojaških, duhovniških in uradniških krogov. Nekaj poslancev naj bi volili volili, nekaj jih imenovala razne korporacije. Tak nestvor demokracije parlamentarizma se je rodil v glavi diktatorja. Ali tak parlamentarizem so odklonili vsi bivši politiki in mnogo organizacij in zavodov.

Ta poizkus diktatorja je bil pravzaprav glavni povod njegovega padca, ki pa nikakor ni neposreden.

V eri njegovega režima je bilo izrečenih mnogo obsodb, zatrtih mnogo gibanj in pojavov, kar je ustvarilo napram njegovemu režimu med narodom nekako moralno odpornost, ki je Primo de Rivera sicer ni videl, oziroma se je zanašal, da se vsako javno mnenje da s silo zatreti. Ko je videl, da se porajajo vedno nova gibanja proti režimu, zlasti pa, ko so se mu odrekli še stari politiki in cerkveni dostojanstveniki, poznavajoč razpoloženje med narodom, je Primo de Rivera vprašal za zaupnico vojaške oblasti, pa je tudi tam dobil nejasne in nepovoljne odgovore.

Primo de Rivera se je s tem korakom prepričal, da res nima zaupanja njegov režim, ne med narodom in ne med vojaštvom.

Španija je jako razvita dežela s staro zgodovino. Deli se v glavnem v dva tabora: reakcionarcev in progresivnih naprednjakov-republikancev. Politično Španija ni razvita ter je zlasti po deželi jako konservativna in reakcionarna.

Kralj je demisijsko Primo de Rivero sprejel in pooblastil s sestavo vlade generala Berenguer, ki je političen nasprotnik odstopivšega diktatorja. Ali bo novi general sestavil vojaško ali civilno vlado, še ni povedal, tudi ni še označil, v koliko ima namen izpremeniti metode dosedanjega režima.

Režimske kroge najbolj skrbi republikanska propaganda, ki se je zlasti v zadnjih mesecih jako močno razvila. To sluti in ve tudi novi diktator, ki pozna vse početje Primo de Rivero. V zadnjih dneh so nastale

prave revolte, zlasti v Kataloniji in tudi Cadiksu, kjer je hotel Primo de Rivera zamenjati vojaškega poveljnika.

Iz časopisnih vesti je posneti, da se nahaja Španija, če novi režim ne bo bolj upošteval želje in volje naroda — pred meščansko vojno.

Demokraci in republikansko gibanje v celi državi.

Poblizji vzroki, ki so dovedli do odstopa diktatorja.

Primo de Rivera ni torej prostovoljno odstopil. Ob času svoje slave je bil jako ponosen na svojo vlogo. Enako kakor Mussolini je hotel ustvariti novo državo tudi Primo de Rivera. Nastopal je proti političnim klikam, proti korupciji in skušal ustanoviti svojo posebno stranko »narodno stranko«, ki naj bi stala absolutno na državnem stališču. Ideološko je torej diktator Primo de Rivera imel absolutno negativen in abstrakten program, na kakršnem se ni mogla zgraditi politična sila, ki jo je rabil Primo de Rivera. Obljubljal je ponovno, da se zopet uvede ustava, do katere pa ni prišlo. Naravno se je zaradi tega tudi večalo nezaupanje na obeh straneh, pri narodu in pri generalu, ki se je izražalo v strogi cenzuri časopisov in zatiranju diskusij o javnih vprašanjih. On se je dejansko boril proti vsem starim političnim strankam, tako proti konservativnim, kakor proti levičarskim. Politični ideologi so bili torej že naravno proti njemu. Da bi si stranke pridobil, je v zadnjem času hotel uvesti znani »parlament«, ki so ga pa stranke in korporacije odklonile. Pričela se je razvijati nato javna opozicijska propaganda, ki jo vodita iz Pariza španska pisateljica in republikanica Unamuno in Ibanec.

Zameril se je pa Primo de Rivera tudi vojaštvu. Zadnji sunek so dale diktatorju vesti o vojaški zaroti ob priliki študentskih nemirov in vseučilišč. Zaradi tega suma je bil tudi aretiran general Godet, poveljnik Kadica. Med vojaškimi častniki je pa bil Primo de Rivera nepopularen zaradi nove službene pragmatike. O načrtu Godeta sumijo, da je vedel tudi kralj, ker je želel, da se uvede v državi nov režim in s tem omeji protimonarhistično gibanje.

Novi diktator Berenguer je nepopisan list. Gotovo je le to, da je pri vojnih operacijah v Maroku slabo vozil. Ni še gotovo, ali se bo naslonil na politične stranke ali ne. Kralj je imel sicer rad absolutistični režim, ni bil pa zadovoljen z osebo diktatorja. Povsem jasno pa je po vseh teh dogodkih, da se diktatura na Španskem ni obnesla. »Vrniti se bo Španija morala k politični demokraciji«, pravijo odlični španski politiki. Nekateri izmed njih pa celo prorokujejo, konec monarhije in izklicanje republike na Španskem.

štvi. Vlada pravi tudi, da revolucijsko gibanje v Mehiki (dasi je klerikalno) dobiva potuho iz Rusije.

Odnosaji s sosedno Italijo.

Omiljenje odnosajev med Jugoslavijo in Italijo.

Minister dvora, Bora Jeftić, je bil v Rimu pri poroki italijanskega prestolonaslednika. Ob tej priliki je minister govoril z italijansko vlado ter so se pogodili, da se ustavi med obema državama dosedanje medsebojno napadanje v tisku. Potem se pa nameravajo ob priliki pogovoriti še o uvedbi prijateljskih odnosajev. Tudi Bolgarija in Italija se zblizujeta. Tako pravijo poročila inozemskega časopisja.

Mednarodni urad dela in revizija socialne zakonodaje v Jugoslaviji.

Albert Thomas, direktor mednarodnega urada dela, ki je nameraval priti v Beograd dne 16. februarja, pride v Jugoslavijo nekaj pozneje, ker je odšel v London, da tam prisostvuje sejam vladnih odsekov za socialno in delavsko zakonodajo, v kolikor je sedaj na dnevnem redu.

II. delavska olimpijada 1931.

Priprave za drugo delavsko olimpijado 1931 na Dunaju.

Tajnik Delavske zveze sportne in telesne kulture, H. Gastgeb, je imel v ponedeljek, dne 20. januarja, v dunajskem radiu kratko predavanje o pripravah za II. mednarodno delavsko olimpijado, ki se bo vršila l. 1931 na Dunaju. Tukaj navajamo samo glavne podatke iz programa olimpijade. Udeležba je napovedana iz 25 držav; udeležnikov bo, po dosedanjih prijavah sodeč, 80.000, 30.000 bo otrok. Iz inozemstva se udeleženci pripeljejo s 50 vlaki. Olimpijada je razdeljena na dva dela, in sicer: zimsko sportna, ki se bo vršila od 5. do 18. februarja v Mürzzuschlagu, glavna pa na Dunaju v času od 5. do 12. julija. V svrhu financiranja prireditve bo prispeval vsak športnik 40-tinko dolarja, kar znaša v našem denarju Din 22.40. Kot vstopnina k vsem prireditvam pa je določen 1 dolar, torej 56 Din. Dunajska mestna občina in mestna občina v Mürzzuschlagu sta že pričeli s predpripravami za sprejem gostov. Mestna občina dunajska gradi velikanski stadion v glasovitem Pratu, ki bo do tedaj že gotov. Glavne prireditve se bodo vršile nekako med 8. in 12. julijem. Skoro gotovo je, da se bodo tudi delavski športniki iz naše države v častnem številu udeležili te redke prireditve, ki se bo vršila v duhu solidarnosti delavstva vsega sveta in svetovnega miru.

Nova stranka v Nemčiji.

Iz nemško-nacionalne stranke je izstopilo večje število poslancev, ker s fašistično politiko znanega Hugenberg niso zadovoljni. Ti poslanci so izdali poseben oklic, v katerem se imenujejo »Volkskonservative Vereinigung« (ljudsko konservativno združenje). Nova stranka je državotvorna, zahteva enakopravnost vseh verskih konfesij, je načelna nasprotnica razrednega boja in plemenskega sovraštva. Organizatorji menijo, da bodo na tak način ustvarili veliko meščansko srednjo stranko.

Zadnja papeževa armada.

Po spravi pogodbi med Vatikanom in Kvirinalom ima papež v svoji »Citta di Vaticano« majhno vojsko. Drugače je bilo v tem oziru v starih časih. Pred šestdesetimi leti je razpolagal Vatikan z lastno armado. Vrhovni poveljnik papeževih čet je bil Herman Kanzler, bivši nemški častnik. Bil je istočasno vatičanski vojni minister.

Papeževa vojska je obstojala iz orožništva peš in na konjih. Te čete so štele 1863 mož. Topništvo je imelo 8 baterij in 996 mož, pionirske čete so štele 157 mož. Lovcev je bilo 1147. Linijski pešpolk je obstojal iz 1691 mož. Potem je bil še poseben polk Zuavov, kolonijalnih čet, ki je štel 3040 mož. Ta oddelek je bil najštevilnejši v papeževi armadi. Rimska legija je imela 1089 mož, karabinjerski regiment 1195 mož, dragoncev je bilo 567. Četa vozotajcev je štele 166 mož. Zraven tega vojaštva je bilo še nekaj drugih oddelkov, n. pr. 544 sedentarjev, 1023 skvadriljerjev in 199 mož bolniškega strežništva.

V vsem je štele papeževa armada v 50. in 60. letih do l. 1870., ko je bila razpuščena, okroglo 13—14.000 mož. Med častniškim zborom je bil eden prvih oficirjev general Zappi, Avstrijec, ki je služil mnogo let pod Radecijem. Topništvo je vodil grof Ceini iz Modene, ki je absolvirал dunajsko vojaško šolo. Sploh je imela papeška armada izredno mnogo nemških in avstrijskih častnikov in vojakov, katere je družila vdanost do poveljarja rimsko-katoliške cerkve.

Sedanja papeževa armada se sicer ni mnogo povečala, zato pa je oborožena z — od papeža blagoslovljenimi strojnimi puškami, znakom miru in sprave!

Zveza gospodarskih zadrug

v Jugoslaviji v Ljubljani r. z. z o. z.
Nekaj statistike za l. 1928.*

Zveza gospodarskih zadrug v Jugoslaviji v Ljubljani r. z. z o. z. je imela koncem l. 1928 skupno 39 članic, torej eno več kot prejšnje leto. Pristopile so tri nove (2 stavbne in 1 poljedelsko-zakupna), izstopili sta pa vsled končane likvidacije dve (1 nakupovalna, 1 produktivna). Po panogah so bile te članice:

- 5 konzumnih zadrug z 18.114 člani,
- 12 produktivnih zadrug s 585 člani,
- 7 denarnih zadrug z 2895 člani,
- 9 stavbnih zadrug in Delavskih domov s 1001 članom,
- 3 tiskovne zadruge z 250 člani,
- 3 razne zadruge z 42 člani.

Skupaj 30 zadrug z 22.887 člani.

* Statistiko Zveze za l. 1927 glej v Zadrugnem koledarju za l. 1929, str. 97—99.

Nakupovalne zadruge, ki so bile v prejšnjih statistikah posebej, so tokrat pod konzumnimi zadrugami, ena stavbna pa je izpremenila svoj namen in postala produktivna. Računskih zaključkov ni poslalo troje v likvidaciji se nahajajočih zadrug (2 tiskovni, 1 produktivna). V likvidaciji so se nahajale skupno 4 zadruge (2 tiskovni, 1 produktivna, 1 denarna). Ostale zadruge so pa delovale kljub vsem zaprekam, kljub gospodarski krizi ter nenaklonjenosti odločujočih faktorjev, prav dobro. To velja zlasti za konzumne, produktivne in denarne zadruge ter za »Delavske domove«. Stanovanjske zadruge pa vsled prilik, ki so nastale l. 1928 v javnem življenju, svojega gradbenega delovanja niso mogle tako uspešno vršiti kakor bi bilo želeli. Zadruge so dosegle sledeče uspehe:

Zadruge so imele, kakor vidimo iz te statistike, 82 oddajališč (napram 72 v l. 1927) in skupno 362 uslužbencev (napram 340 v l. 1927). Članskega imetja je bilo skupno:

v konzumnih zadrugah Din 1 milijon 503.639,38 deležev in Din 9 milijonov 591.907,93 hranilnih vlog;

v nakupovalnih zadrugah Din 498.637,27 deležev;

v produktivnih zadrugah Din 1.289.582,94 deležev in Din 679.566,04 hranilnih vlog;

v den. zadrugah Din 409.128,96 deležev in Din 7.512.659,19 hranilnih vlog;

Doma in po svetu.

Zagrebski mons. Rittig je priredil zaobljubljeno procesijo sv. Fabijanu in Sebastijanu za Jugoslavijo. Rittig je bil tudi iniciator deputacij v Beograd. Rittig pravi, da se moramo vrniti k stari Strossmayerjevi politiki.

Tudi katoliška akcija. Zagrebski nadškof je razposlal okrožnico, v kateri sklicuje od 14. do 17. avgusta evharistični kongres za celo Jugoslavijo v Zagreb.

Samu bomo delali bankovce. V nedeljo je bil v Beogradu slovesno odprt zavod, v katerem bodo izdelovali bankovce, pa tudi kovani denar. Zavod se nahaja na Topčideru in je moderno opremljen.

Tihotapski knifi. Da bi se izognili visokih carin, se poslužujejo trgovci raznih zvijač. Tako so zadnjič odkrili v beograjskem carinskem skladišču veliko zalogo dragocenih perzijskih preprog, ki so bile zamotane v sredino velikih bal surovega bombaža, ki so ga trgovci naročili iz Perzije. Nastavljenec nekega trgovca je bil odpuščen, in ta se je zato maščeval na ta način, da je anonimno pozval carinsko upravo, naj preišče ba-

v stanovanjskih zadrugah in Delavskih domovih Din 248.916,18 deležev in Din 13.532,50 hranilnih vlog; v tiskov. zadrugah Din 51.153,85 deležev;

v raznih zadrugah Din 147.844,— deležev.

Skupno Din 4.148.902,58 deležev in Din 17.797.665,66 hranilnih vlog.

V letu 1927 Din 4.042.659,99 deležev in Din 15.597.008,89 hran. vlog.

Viden je torej velik napredek naših zadrug, ki je jasen dokaz članskega zaupanja do njih. Zadruge so plačale Din 663.439,57 (napram Din 739.826,70 v l. 1927) davka in izkazale so Din 198.495,75 (napram Din 194.637,61) prebitka, ki je bil večinoma dodeljen rezervnim skladom ali pa razdeljen v dobrodelne namene. Zadruge kažejo dobro odporno silo ter se krepe. Šibkeje pa napravljajo pot močnejšim. Letos (1929) je končala likvidacijo še ena zadruga (produktivna), ena pa je stopila v likvidacijo (produktivna). Pristopilo pa je tekom leta k Zvezi sedem novih zadrug (3 produktivne, 2 stavbne, 1 konzumna in 1 ljudska kuhinja), tako, da ima Zveza danes 45 članic. O delu teh posameznih zadrug kakor tudi o delu Zveze same pa poročata sproti Zvezino glasilo »Konzument« in vsakoletni Zadrugni koledar.

Zadruga banka, ki sodeluje s temi zadrugami, je sicer delniška družba. Njen delniški kapital znaša 5.000.000 Din. V letu 1927 je imela hranilnih vlog Din 11.618.360,81, v letu 1928 pa Din 15.046.056,08.

le. Preproge so bile vredne poldrug milijon dinarjev. Podoben slučaj so odkrili sedaj v Olomucu. Pri nekem pečarju je naročil bogat trgovec šest blokov iz betona, težkih po sedem centov. Vsak blok je bil pa votel. Policija se je interesirala, čemu pošilja te betonske valjarje v Rumunijo in jih je preiskala. V sredini vsakega je našla veliko množino svile.

Ponarejevalci denarja na vseh koncih in krajih. Kdor ima denar, ta si lahko privoščiti vse dobrote, ki jih nudi ta grešni svet. Do denarja pa ni vsakomur enako lahko priti. Med tem, ko ga eni imajo v izobilju, se drugi na vse kriplje trudijo, da bi ga — na pošten način zaslužili — pa ga vendar zaslužijo vedno premalo. Premalo? Mislim premalo po tistem ključu, ki se mu pravi: eksistenčni minimum. Koliko pa je sploh takih srečnikov, ki dandanes zaslužijo za golo življenje, ne za luksuz? Na drugi strani pa so tisti, ki sploh nimajo rednih dohodkov. So pa zopet takšni, ki toliko »zaslužijo«, da sploh ne vedo, kako bi ga porabili (reci:

zapravili). In denar sam na sebi ni skoraj nič vreden in vendar se zanj vse dobi — celo nebesa! Ni tedaj nič novega, da je vedno in vedno slišati, da so se tu in tam pojavili falzifikati, največkrat bankovci, včasih pa tudi kovani denar. Ponarejati denar ni baš lahek posel in še silno nevaren je, kajti ponarejanje se kaznuje kot zločin. V Nemčiji so prišli na sled ogromnim množinam ponarejenih 100 dolarskih bankovcev. Škodo bo najbrž trpela država. Tudi pri nas slišimo vedno kake vesti o ponarejevalcih denarja. V Halozah so prijeli nekega Raušla, ki je imel že 15 jurijev popolnoma »sposobnih« za promet, medtem ko je imel nadaljnjih 148 že napol izgotovljenih. Raušl seve ne bo sam, ampak gre za organizirano družbo, katere člani imajo tudi težko nalogo, razpečavati falzifikate. Žrtve falzifikatorjev postanejo največkrat revni ljudje, ki nimajo mnogo denarja in ga vsled tega manj poznajo. Denar je sreča za ene, za mnoge pa tudi nesreča. Svet bi lahko obstojal tudi brez denarja. Potem bi naš kazenski zakon za en paragraf skrčili!

V Nemčiji pripravljajo prepoved komunistične stranke. Z ozirom na številne in večje izgrede, ki se dogajajo v Nemčiji, je izjavil notranji minister Severing, da se ne bo ustrašil niti prepovedi stranke, če ne prenehajo stalni spopadi komunistov z nacionalci, socialnimi demokrati, policijo itd. Nemčija bo tudi bolj zastražila rusko mejo, ker od tam prihajajo agenti.

Prepoved raznega orožja v Nemčiji. Zaradi posurovelosti političnega boja se je odločil notranji minister Severing, izdelati in izdati zakon, po katerem bodo bodala, kovinski udarjalci in druge kot orožje rabljeni predmeti pod državno kontrolo. Kdor bo nosil tako orožje s seboj, bo ravno tako kaznovan kakor če nosi strelna orožje brez orožnega lista.

Rekonstrukcija bolgarske vlade je odložena, ker je predsednik vlade Ljapčev obolel.

Bolgarski kralj Boris se tudi ženi. Snubi baje veliko kneginjo Kyro, hčer Cirila, ki biva v Parizu.

Dunajskega župana Karla Seitza zmerjajo. Na Dunaju so pri neki prireditvi zaigrali tudi staro avstrijsko himno, ki jo je vojaško poveljstvo zopet uvedlo v vojski. Dunajski župan se pa ni odkril ob proizvajanju te himne. Dunajsko časopisje, zlasti krščansko-socialno-klerikalno, zmerja in psuje župana. Dunajski župan je pa nedvomno boljši avstrijski patrijot, kakor tisti patrijoti, ki po melodijah merijo svoj patrijotizem. Skoro ves svet hodi na Dunaj in občuduje dunajsko komunalno politiko in jo priznava, a demagogi in nasprotniki stvarnega dela morajo gle-

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 24

- Imaš kaj denarja?
- Miška ne krene z očesom.
- Imam.
- Koliko?
- A ti koliko?

Vsi se zasmeejo, tako nepričakovano jih je zadel ta odgovor.

— Glej ga, fanta! Ne povej mu... v žep ti zleze...

Prohor, kosmati muzik, je najbolje verjel v Miškino moč. Sedel je bliže k njemu in začel pogovor.

- Ali je tvoj stric že dolgo v Taškentu?
- Tretje leto.
- Ostaneš tam, ali se vrneš domov?

Miška pljune leno mimo Prohorjeve brade. — Bom videl. Če mi bo ugajalo, ostanem. Če zastoni, kakšnih dvajset pudov. Dovolj bo do žetve, mi ne bo ugajalo, odidem domov. Stric mi da kruha zastoni, kakšnih dvajset pudov. Dovolj bodo žetve.

— Ste velika družina?

Miški je ugajalo vleči muzike za nos. Neizkušeni so zelo. Vsako besedo verjamejo. Popravil si je očetovo kapo in začel pripovedovati s toplim, igrajočim glasom. Družina ni velika: mati in dva brata. Oče je služil v orta-čeki poldrugo leto. Bil je komunist. No, ubili so ga belogvardejski buržuji. Sedaj nam pošiljajo pokojnino. A ta, ki ga je posadil v vagon na oni postaji, je očetov tovariš in

najvišji načelnik. Tudi on ima od njega pismo za strica v Taškentu, ki je komisar. In ta stric je pisal materi. »Daj«, piše, »naj pride fant k meni. Dobro službo mu dam in kruha pošljem dovolj«. Dvakrat so se lopatinski mušiki že vozili k njemu. Stric jim je dal podpisan papir, štampiljka je bila pritisnjena na njem... pa jih ni nikdo nikjer zadrževal. Dočim nekatere pregledujejo, drugim zopet odvzamejo, so oni samo pokazali tak papir. In niso se jih upali dotakniti.

Prohor je poslušal Miškine pravljice in ga zavidal.

— Vidim, imeniten človek si! Spoprijateljim se s teboj.

Ni krenil z očesom Miška.

— Kaj tisto! Če se vidimo v Taškentu, ti pomorem.

— Kako?

— Strica poprosim...

Prohoro je segrela takšna nadeja. Še bliže se pomakne k Miški in njegov glas je bil ves laskajoč. — Imenitno bi bilo, fant... Sam veš, kako nam gre... Odvzemajo!

— Kdo bo z mano, mu ne odvzamejo...

Prisedel je še en muzik. Prijetno je poslušati.

— Kaj, dečko, ne greš nič ven?

— Zakaj?

— Nekoliko bi si noge zravnal.

Miška se je nasmehnil.

— Zakaj bi jih ravnal. Saj niso železne!

Muziki so se najedli vročega ščija in postali veselejši. Trije so legli babam na kolena, trije so razvezali denarnice in preštevali denar. Nekdo je

grmadil cele kupe nikolajevskih papirjev*), drugi je v kapo našel srebra. Tisti, ki so ležali na kolenih pri babah, so zapeli. Jeropka je zbežal, da proda uro.

Cel dan so hodili po vagonih berači: babe z otročički, muziki, bosi, brez čevljev. Pobirali so stran vržene ostanke, gledali v vrata vagonov z globoko vpadlimi, lačnimi očmi. Jokali so, stokali, stegovali roke. Miški je postalo hudo, ko je gledal na tuje gorje lakote. Samo, da bi se kmalu odpeljali. Dobro, če so muziki verjeli njegovim pravljicam. A če ga vržejo iz vagona, nič za to.

Zvečer ga je sililo »na stran«, vendar ne sme. Miška je stisnil zobe, polnil pljuča z zrakom, zadrževal sapo. V črevah ga je stiskalo. Preveč se je napil vode na prejšnji postaji. Bedak. A če se bo premagal, lahko zbolí.

Dolgo se je zvijal in stiskal trebuh. Prenehaval je dihati, stiskal zobe. Ne, ne moreš vzdžati. Ogle dal se je. Ljudi ni mnogo. Samo dve babi sedita, obrnjeni k njemu s hrbtom. V kotu poje muzik: »Bog, o Sabaot«.

Miško se je naslonil pri vratih s pleči k steni, kakor da gleda na postajo in začel počasi opravljati svojo potrebo, tiho, da bi ne šumelo.

— Hvala bogu, izpraznjen!

21.

Po noči je nastal med muziki hrup; vznemirjeni in s skrbjo so sukali glave in šumeli. Prvi je pribežal, kakor znorel, Jeropka.

— Strojvodja neče peljati!

*) carski bankovci.

dati na kosteh muzike, ker dela za — narod ne znajo in ne marajo.

Dr. Schober — častni doktor. Dunajsko vseučilišče je podelilo avstrijskemu kanclerju dr. Schoberju častni doktorat pravnih ved.

Zrtev poklica. Zdravnik dr. Kerpich na Dunaju se je v svoji ordinaciji sobi pri takozvanem diatermijskem aparatu ponesrečil. Aparat je bil najbrž pokvarjen, vsled česar je prišel zdravnik v stik z močno strujo. S krikom se je zgrudil in je obležal na mestu mrtve.

Davki v Italiji naraščajo. Davčna komisija je predložila definitivno poročilo državnega računa za leto 1927/1928. Iz poročila je razvidno, da so davki narasli od leta 1922 do 1927 od 14 milijard 780 milijonov na 20 milijard 428 milijonov, to je, povšali so se za 5 milijard 648 milijonov lir. Izdatki so narasli v istem razmerju od 14 milijard 958 milijonov lir leta 1923/1924 na 19 milijard 922 milijonov v letu 1927. To je povšek za trideset odstotkov. Modrost fašizma torej ni velika!

Anglija prizna haaško mednarodno sodišče. V angleški spodnji zbornici so razpravljali o priznanju haaškega mednarodnega sodišča. Vobče so na Angleškem mnenja, da logično, čim so podpisali Kelloggov mirovni pakt, priznajo tudi mednarodno sodišče. Henderson je ta predlog pozdravil, češ, da Anglija daje s tem besedo, da se hoče v vseh sporih s katero drugo državo, ki je tudi podpisala mirovni pakt, podrediti razsodbi haaškega sodišča, v kolikor se tičejo narodnopравниh načel. V ta kompleks ne spadajo spori med Anglijo in nje dominijoni, prepripi, ki se tičejo jurisdikcije posameznih dežel, in sporov, za katere je določeno že kakšno drugo razsodiščno postopanje. Opozicionalec Chamberlain je izjavil, da naj se še dostavi določba, da angleške mornarice ne sme Društvo narodov v nobenem primeru porabljati za akcije izven mej angleške državne oblasti. Liberalni govornik sir Herbert Samuel pa je izjavil, da bo vladno politiko z vso odločnostjo podpirala liberalna stranka, ker je potrebno, da se avtoriteta haaškega sodišča dvigne s tem, da podpiše razsodiško klavzulo čimveč velesil.

Ruski sovjeti bi radi posojilo. V angleški spodnji zbornici je na interpelacijo povedal minister Henderson, da ruski sovjeti v resnici žele dobiti posojilo v Angliji. Anglija pa z ozirom na razmere in negotovost lojalnih odnošajev med Anglijo in Rusijo takega posojila ne namerava dovoliti.

Samo državni zdravniki. V Rusiji nameravajo prepovedati vsakršno privatno prakso zdravnikov. Vsi zdravniki bodo državni.

Hoover za »suhače«. Predsednik Zedinjenih držav Hoover je dal razglasiti, da za njegovega predsedovanja ne bo nihče državni pravdnik ali v enaki službi, ki je vdan uživanja alkohola ali se osebno ne strinja z načeli prohibicijskega zakona. Izvede se tajna informacijska služba, da se dožene način življenja in nazorov pred sprejemom.

Ameriške latinske države so vročerkve in imajo vedno prepire med seboj ali pa tudi vsaka doma. Znana nam je mehiška meščanska vojna. Tudi Bolivija in Paragvaj sta dve nemomirliivi sosedni. Nastal je konflikt med obmejnimi stražami pri Saccu. Bolivija protestira zaradi incidenta pri Društvu narodov, Paragvaj pa pravi, da se Bolivija pripravlja za vpad v Paragvaj, ker zbira čete ob meji. Generalni tajnik Društva narodov Drummond je ponudil posredovalno akcijo v sporu, češ, da ne bo noben incident kompromitiral akcije za mir. Vzrok spora je, ker ni meja natančno določena. Enak spor je bil že leta 1928.

Žrtve avtomobilov. Statistični biro Ameriške zveze avtomobilistov poroča, da je bilo lansko leto ubitih pri raznih avtomobilskih nezgodah 27.000 ljudi. Toliko je zabeleženih, gotovo pa jih je še več.

Širite naš list!

Moli in delaj!

Dokument kulture današnjih dni. Uprava »Vetrinjskega dvora« in njeni viničarji.

»Vetrinjski dvor« v okolici Maribora je obsežno veleposestvo, last lavantinske škofije, z mnogimi viničarijami. Užitarji in upravniki tega veleposestva so pobožni gospodje v črnih talarjih, ki se drže zapovedi: »Človek ne živi samo od kruha, temveč od vsake besede božje.« in »ne kupiči na tem svetu bogastva, da ne zapraviš božjega kraljestva!« Kot dobri pastirji morajo seveda tudi skrbeti, da se tudi njihove ovčice drže teh naukov, da se ne bi kateri stožilo po ostrizeni volni.

Tukaj citiramo okrožnico, ki jo je izdala uprava »Vetrinjskega dvora« za svojo služinčad in viničarje:

Opomin iz leta 1925 ponovljen!

Vse naše viničarije in sploh vsi naši nastavljeni so pravzaprav kakor ena velika družina. Vsaki družinski oče ima dolžnost, da skrbi za pravo krščansko življenje v svoji hiši. Vsak kristjan je dolžan moliti vsakdanje molitve, jutranjo, večerno, angelsko češčenje, pred in po jedi, kakor nas uči katekizem. Kratko se opomni, da drži vsaka družina: 1. **Katoliško nedeljo**, 2. **katoliški petek**, 3. **katoliško Velikonoč**. To se pravi, da se udeleži ob nedeljah in zapovedanih praznikih službe božje, in sicer sam in vsa njegova družina, kakor uči katekizem.

V slučaju, da se tu in tam ob nedeljah zaradi slabega vremena mora delati (zato se vsikdar pridobi dovoljenje pristojnega župnika), morajo vsi zjutraj najprej svojo nedeljsko dolžnost izpolniti. Zato se takrat z delom začne pozneje. Nobeden torej nima izgovora, da ne more k službi božji.

Vsaka katoliška hiša se drži predpisane posta. Ker so sedaj velike olajšave, se naj družinski oče potrudijo, da pozve za pastirski list, ali pa da sliši pri pridigi vse potrebno.

To se pravi, da mora vsak kristjan sprejeti vsaj ob velikonočnem času zakrament sv. pokore in sv. Rešnjega telesa. — Kakor smo se učili, bi pa bilo to premalo. Kakor bi telo samo z enkratno hrano moralo polagoma umreti, tako tudi naša duša za delj časa brez dušne hrane, to je brez sv. Rešnjega telesa, ne more živeti, ampak pade, pride do smrtnega greha. Najmanj vsaka dva meseca bi bilo sv. obhajilo potrebno. Splošno se tukaj starši spominjajo na njihovo dolžnost zaradi svojih otrok, da jih vzgajajo v strahu božjem. Otroci so zaklad, o katerem bodo morali enkrat pred Bogom odgovor dati.

Ob dolgih zimskih večerih (tudi ob nedeljah in praznikih po službi božji) se priporoča vsem rodbinam in družinam, da šolski otroci (ali pa tudi drugi) v krogu cele hiše kaj berejo iz kake **dobre knjige**, posebno pa iz katekizma. Ker s časom se nauki, katere smo se učili v mladosti, pozabijo; zato je potrebno, da se isti vedno zopet ponavljajo. Katekizem je za vsakega kristjana prva in najlepša ter najpotrebnejša knjiga.

Protivnerski listi in knjige so v vseh hišah Vetrinjskega dvora prepovedani.

Včasih se lahko tudi zapoje katera lepa pesem, Slomškova ali druga. **Nikdar pa ne slaba.**

Na tak način bi se polagoma pripravila srca do tega, da se potem ne bodo več govorile slabe, pohujšljive besede. Priročnik o pohujšljivem govorjenju na pristavah (marofih) in sploh nikjer ne smem več slišati.

Končno še naj pristavim:

V vsaki hiši se naj skrbi za to:

Lahko se zgodi, kar hoče, samo smrtnega greha ne!

Potem lahko vsi pričakujemo blagoslova božjega.

Kdor čuti za to potrebo, naj deno to okrožnico v okvir in naj jo obesi na častno mesto, ali pa naj jo zloži v puščico in jo obesi okrog vratu kot svet amulet, ki ga naj varuje pred smrtnim grehom. Gotovo ne bomo nikomur nevoščljivi. Da se bo pa stvar mogla prav presoditi, moramo pokazati še njeno drugo stran.

Viničarska družina, obstoječa iz štirih odraslih oseb, dobiva od uprave »Vetrinjskega dvora« za obdelanje enega orala vinograda, to je rez, prvo, drugo in tretje kopanje,

Ljubljana.

Obrtni Vestnik in peki. Ljubljanski Obrtni Vestnik je na enak način utemeljil podražitev kruha kakor drugi listi, v kolikor so sploh kaj rekli. Izgovarja se enostavno, da so na celjski gospodarski konferenci sklenili, da bo odslej kilogram kruha en dinar dražji kakor je moka, to je, skoro eno četrtino dražji kakor pred vojno. Če bi bili peki pred vojno delali brez dobička, bi bil to že lep dohodek, toda delali so s 30 odstotki, sedaj imajo še 25 odstot-

kov na podlagi celjskega sklepa in pa 15 para še pri vsakem kilogramu, kolikor so namreč kruh bolj podražili, kakor se je podražila moka. Izgovarjajo se peki tudi na davke in zavarovalne prispevke. V bistvu v teh bremenih ni razlike, delovne sile so pa sorazmerno cenejše. Pa recimo, da znaša vsa ta večja obremenitev pet odstotkov, znaša dobiček, s katerim delajo, vendar še okoli sto odstotkov več kakor pred vojno. Tako stoje stvari. »Slovenec« ni o tej podražitvi rekel nobene jasne besede. Priobčil pa je Ujčičevo preda-

privezovanje in obrezovanje, reci in piši 38 Din. Če so dobro delali, dobe še v jeseni 7 dinarjev za likof. Da pa obdela en hektar vinograda kakor treba, mora pa cela družina delati 18 dni po 10 ur. To zneske skupaj, če so delale samo tri osebe, 540 ur. In to delo plača uprava »Vetrinjskega dvora« z 38 dinarji v gotovini. Pa ti pridejo gospodje z opominom: viničar ne pozabi se postiti za povedane postne dni. Hm, včasih so znali študirani gospodje zbijati bolj duhovite šale. Če mora viničar dan na dan, skozi celo leto pritegovati svoj hlačni jermen do zadnje luknjice, potem ni čudno, če ne zna večrajšnjega posta ločiti od današnjega in jutrišnjega, ker pri njem se v petek gotovo ne šibi miza od pečinih rib, želv in delikatnih omak in tudi ob nedeljah se ne masti s pečenko in kapuni, kakor gospodje užitarji v talarjih. Čemu potem taka froclarija.

In v cerkev naj bi hodili vsako nedeljo. Mogoče, če bi živeli v Afriki. Pa še tam so prepovedali misionarji zamorcem, da ne smejo v cerkev goli, ampak v srajcah do petu. To pa, kar viničar zasluži s celo družino pri obdelovanju enega orala vinograda, ne zadostuje niti za en predpasnik. Če bi prišel tak kakor je, v nedeljo v mestno cerkev, ga policija zapre radi javnega pohujšanja.

In otroci. Ti so upravi še posebno k srcu prirasli. Da bi se ja ne pohujšali, da bi se ja dobro vzgojili. Mislimo pa, da še bolj kakor starši, so za odgojo otrok odgovorni tisti, ki staršem ne dajo tega, kar je za življenje potrebno in še posebej za pošteno prehrano otrok, za spodobno opremo in za možnost šolskega pouka. Gol in lačen otrok, med raztrganimi in lačnimi ljudmi, se bo težko vzgojil v kulturnega človeka.

Katekizem, ne sveto pismo ali evangeliji (v katerem sledniem se vendar nahaja tu in tam kako zrno trpke resnice), je najboljše čtivo za pravovernega katoličana, vse druge knjige in časopisi, razen »Glasnika srca Jezusovega« in »Nedelje«, pa spadajo v peč. Ampak gospodje vendar nočejo kratiti viničarjem nedolžnega veselja, še zapojejo si lahko, seveda, če se jim pri njihovi revščini še hoče, ampak pojejo naj samo pesmi blaženega škofa Slomška.

Pa kaj še hočete? Saj viničar živi kakor ptica pod nebom! Kadar nima dela v vinogradu, lahko zasluži na pristavi vsak dan 3 dinarje, če je priden, in razen tega ima še kosček njivice na razpolago, kjer si lahko pridela krompirja. V mesto h kakemu podjetju seveda ne more iti za zaslužkom, kajti kadar je delo v vinogradu, morajo vsi člani družine delati doma. S tem bi pa delo v mestu izgubili.

Nad pravične izliva Bog svoj blagoslov, ki pa se žal steka samo v blagajno uprave, viničarjev čelo pa oblija samo znoj. Zato pa pričakuje na onem svetu boljšega plačila, ki ga pa tudi njegovi gospodarji hočejo biti deležni.

Moli in delaj! Vse drugo je smrten greh! Po našem mnenju je pa smrten greh tudi, če pustiš gladu propadati človeka, ki zate dela. Zato je najbolje, če gospodje take lekčije ohranijo zase.

vanje o trgovini in morali. Kaj če bi to predavanje ponatisnili in ga doposlali na pravo mesto. Katoliška akcija se nadaljuje!

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjič. — Uprava.

Kulturni pregled.

Cankar in svetovna literatura. »Vossische Zeitung« je prinesla jako laskavo kritiko o Cankarjevem »Hlapcu Jerneju«, ki je izšel v nemškem prevodu. Pohvalna kritika pravi, da je Cankarjeva povest »Hlapec Jernej« socijalen roman, ki nima primere v svetovni literaturi z ozirom na zajeto socijalno snov, po kateri je hlapec Jernej služil štirideset let zvesto in potem moral oditi po svetu iskat pravice.

Talpa:

Caillavet, Flers, Rey »Lepa pustolovščina«.

(Repriza v mariborskem gledališču dne 21. januarja 1930.)

Zopet delo, o katerem se ne izplača pisati. Dasi so ga sestavljali trije, ima celo za komedijo slabo tehniko (primerjaj prisiljeno, organizirano prihajanje in odhajanje v 1. dejanju, da vedno ostaneta na odru samo dva, ki si morata povedati — gledalec misli, kdo ve kaj —, a si ne povesta nič). Razen tega bledest in sentimentalnost, ki trajajo tako dolgo, da je gledalcu nerodno. — Komada bi res ne bilo vredno omeniti, če bi ga ne oživel Kraljeva (gospa de Tréville) in Daneš (Valentin Le Barroyer). Prva je ustvarila sijajen tip dobrohotne sive — opazuje samo njeno igro, ko se obrne od obeh, ki jih je okarala! Daneš je svojstven komik, ki učinkuje z mirnostjo, ki je sama po sebi umevna. Ostali — razen Skrbinska (André d'Eguzon) — so bili manj zadovoljivi. — Igro je po Pregarčevi režiji obnovil Skrbinek.

Nova literatura. Januarska številka najnaprednejšega mesečnika na našem jugu je posvečena pred vsem mladinskemu vprašanju. O tem važnem vprašanju, ki mu mora zlasti proletarijat posvetiti vso svojo pozornost, razpravlja večina članov, a posvečeni so mu tudi književni prispevki in slike. Izmed esejev s tega poprišča naj opozorimo na Draganove »Beleške o omladini«, Mihajlovičev prikaz »Izumiranje dece i dečji rad«, ki je opremljen z mnogimi statističnimi tabelami; vsega uvaževanja vredni sta tudi Brackenovi razpravi »Ocene v školi« in »Razgovor sa decom«. Pretresljivo sliko svoje mladosti nam prikazuje Butozan Jehan v članku »Potukao sam se sa ocem«. — Izmed književnih prispevkov, ki opisujejo življenje mladine, je priobčilo uredništvo dva, a gotovo najboljša: to je novela nem. pisateljice Lili Koerber »Diurničar« in pa odlomek iz znamenite knjige rus. pisatelja N. Ognjeva »Dnevnik Kostje Rjabceva«. Pražičeva pesem »Chanson triste« je prizor iz ulice.

Uvodni članek »Umetnost i boemština« je napisal nam že znani literarni teoretik proletarske književnosti Branko Filipović: esej je obsodba individualne književnosti, ki opisuje »minijature radosti i liliputanske tragedije«. Neukrantz nam podaja kratko življensko sliko umetnika proletarca Carla Mefferta. — Ostali del je posvečen kulturni kroniki in recenzijam.

Številko krasi mnogo slik. Poslali so jih: B. Gilles (razgibano diskusijo dijakov), Meffert (večinoma iz mladinskih »vzgojevališč«), Masereel, Kollwitz in naš N. Pirnat. — Prav lepa je fotomontaža na platnicah, prikazujoča nam mladinske tipe iz ruskega filma.

Koliko je »Nova literatura« razširjena med Slovenci, nam ni znano. Vsekakor pa priporočamo vsem levo orijentiranim našim intelektualcem, naj se naroče nanjo in podpro s tem podjetje, ki je odločno proletarsko borbena in ki seznanja čitatelja z najboljimi deli iz sodobne evropske in domače socijalne književnosti. (Naroča se: Nolit, Beograd, Knjeginje Ljubice 28/III. Cena letno 60 Din.)

Maribor.

»Lagerplac« prahu na strehi.

Že pred meseci so mariborski lokalni listi, med njimi prva »Volksstimme«, opozorili mestni stavebniki in mestni zdravstveni urad na čudno napravo, ki si jo je omislil trgovec s cunjami A. Arbeiter na strehi svoje hiše pod državnim mostom. V spodnjih prostorih posloplja si je podjetni mož opremil delavnico, v kateri je namestil stroj za trganje volnenih in bombaževinskih cunj in pridobivanje volne, o. bombaževine, ki jo potem zopet prodaja tovarnam. Tako delo povzroča silno veliko prahu, ki se odvalja skozi odprtino na strehi. Iz te odprtine se vali vsakokrat, kadar je stroj za trganje cunj v pogonu, gost prah, ki se vlega deloma na streho, deloma pa ga veter raznaša po vsej okolici. Streha je že vsa na gosto pokrita s tem prahom, ki ga niti dež več ne more izprati. Taka naprava prašenja na vrhu strehe, ni niti v olepšavo mestu, še manj pa seveda odgovarja zdravstvenim predpisom (saj je v

mestu celo prepovedano iztepati prašne cunjke skozi okno). Kritika v »Volksstimme« je razburila lastnika cunjarne, da je v svojem ogorčenju poslal uredništvu popravek naslednje vsebine, ki ga radi originalnosti priobčujemo v našem listu takšnega kot je, dočim bi, če bi ga hoteli predstaviti v nemščini, izgubil silno veliko na svoji originalnosti:

P. n.

Uredništvo »Volksstimme«

Maribor.

V mesecu novembru m. l. je priobčil Vaš list »Volksstimme« neopravičen članek, ne oziraje se na to, da sploh ne morem svoje sodbe podkrepiti z realnimi dokazi, ampak bazira kritika več kot manj na tendenci konkurenčne nevoščljivosti, se vendar čudim, kako je moglo uredništvo »Volksstimme«, ki jo poznam za precej lojalno žurnalistično upravo, prevzeti odgovornost za tak članek, ki je v vsej javnosti demoraliziral moje ugledno splošno spoštovano tvrdko in škodil mojemu renomeju. Če avtor članka omenja obrtno oblast in mestni fizikat, naj bi se tudi zavedel, da so pri občinskih institucijah faktorji, ki gotovo vzamejo resno v pretres vsako zadevo, predno se doseže soglasen sklep o njeni veljavi, ki jo predvidevajo obstoječi obrtni in trgovski zakoni.

Iz informacij, ki sem jih črpal iz zanesljivih virov, si lahko pridobim zadovoljenje sodnijskim potom. Prepričan sem, da bo tudi komisija podala svoj sklep v moj prid in da bo s tem sklepom članek izgubil svojo moralno vrednost.

Dovoljujem si sporočiti sledeče: skoraj 90% cunj v obratu mojega podjetja so izvor vojnih odeč, že tam in zopet v mojem podjetju desinficirane in vprane, torej

niso smrdljive in tudi ne prašne, dostikrat bolj čiste nego perilo in obleke dotičnih kritikarjev. Pripomniti še morem, da se v Beogradu tik kraljeve palače nahaja skladišče s ca. 100 vagonov cunj, pri katerih licitacijah se vedno udeležim. Tudi v Mariboru v vseh kasarnah so magacina cunj, in sicer še v sredini mesta, dalje tudi od moje konkurenčne tvrdke Ivan Sluga v javni bolnici. Povdarjam še koristnost in važnost mojega podjetja, izvenši moje osebe. Za državo so splošno važni železni in kovinasti rudniki, kjer se pridelajo materiali, za ljudstvo pa v veliko korist (Bedeutungswert). Še bolj važen pa je moj lagerplac, kjer se zbira železo, kovine, glaževine, cunje itd. nego 100 sosednjih vil, kavarn in zabavališč. Po Vašem mnenju bi se moglo zidati le samo vile, gradove, kavarne in zabavne lokale (Vergnügungslokale).

Da pa bodo moji dolgotrajni in zanesljivi odjemalci o vsej zadevi pozitivno orientirani, zahtevam, da isti članek prekliče v takih dimenzijah, da dobim zadovoljenje za razžaljenje in mi obenem tudi povrnite škodo. V nasprotnem slučaju pa bi bil primoran postopati sodnijsko.

To v znanje.

Z odličnim spoštovanjem

A. Arbeiter,

Maribor, Dravska 15.

NB. Pripomniti še moram, da so se sosedne vile tik mojega lagerplaca vse pozneje naselile, kakor jaz.

VABILO

na

REDNI OBČNI ZBOR Turističnega društva »Priatelj Prirode«, podruž-

nica Maribor, ki se vrši v nedeljo, dne 2. februarja 1930 ob 10. uri v gostilni »Ljudski Dom« s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročila funkcionarjev.
3. Pomen našega gibanja.
4. Volitev.
5. Razno.

Vsi člani so vljudno vabljeni ter naprošeni, da pripeljejo s seboj tudi nove interesente.

Družnost!

Odbor.

Občni zbor privatnih nameščencev.

Podružnica Zveze privatnih nameščencev Jugoslavije v Mariboru sklicuje za torek, dne 4. februarja t. l. svoj redni občni zbor, ki se bo vršil v dvorani hotela »Orel« na Grajskem trgu ob 20. uri s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora: a) predsednika, b) tajnika, c) blagajnika in d) nadzorstva.
2. Volitev novega odbora.
3. Položaj privatnih nameščencev in organizacije.
4. Razno.

Za vse člane je navzočnost obvezna; gosti dobrodošli. Odbor.

Celje.

Sestanek zasebnih in trgovskih nameščencev se je vršil pretečeni četrtek v Narodnem domu. Na tem sestanku se je razpravljalo o kolektivnih pogodbah ter o nameravani reorganizaciji socijalne zakonodaje. Petejan kot referent je v popularnih besedah razjasnil vsa tozadevna vprašanja in končno sta se sprejeli dve resoluciji, ki so jih bili sprejeli preje tudi mariborski nameščenci na svojem sestanku, ki govori proti nameravanemu poslabšanju socijalne zakonodaje. Dalje se je skle-

nilo prirejati redne mesečne sestanke, na kojih bi se razpravljala aktualna vprašanja zasebnih nameščencev, ki se tičejo njihovih interesov. — Zborovanju je predsedoval g. Prettner. — Ne moremo kaj, da bi se ne čudili brezbriznosti najinteligentnejšega dela delavstva, to je trg. nameščencev, da ne spravijo na tako važno zborovanje več ljudi. Svoj čas so bili tukaj zbori, katerim je prisostvovalo po 300 nameščencev, tokrat pa jih je bilo le nekaj nad 40.

Vse one naročnike, ki lista ne dobivajo redno, prosimo, da to takoj sporoče na naslov: Upravištvu »Delavske Politike«, Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, ali pa podružnični upravi v Celju, Kralja Petra cesta 31. Pri reklamacijah naj vsakdo navede svoj natančen naslov.

Za »Naš dnevnik« so darovali: Božič Alojz Din 10, Jamnišek Štefan Din 10, Neimenovan Din 10, Skupaj Din 30. Res dober odmev na članek »Za Naš dnevnik«. Upamo, da se bodo našli posnemovalci.

Radio.

Delavstvo in radio. V vodstvu dunajske radijske družbe »Ravag«, se je bil te dni hud boj med predstavniki meščanstva in delavstva. Zveza delavskih radio-amaterjev tvori večino slušateljev »Ravag« in je naravno, da zahteva, da se družba nanj ozira pri določitvi programa. Graška oddajna postaja je zadnje tedne na ljubo patrijotom oddajala patrijotične godbene komade, kakor »Radetzky marsch«, »Heil dir im Siegerkranz«, »Prinz Eugen Lied« in druge. Zveza delavskih radio-amaterjev je proti temu protestirala in zahtevala, da se mora po proporciji nuditi tudi proletarsko godbo, kakor »Internacionala«, »Marseljezo«, »Koračnico rdečih sokoličev« i. dr., kar je po trdem boju tudi dosegla.

ZAHVALA

Podpisani se iskreno zahvaljujemo vsem znancem in prijateljem za izraženo sočutje ob priliki smrti našega očeta

FRANCA KRIŠTOFEKA

Posebna zahvala pa predilnici in tkalnici Glanzmann & Gassner, ki je rajnemu poklonila pokojnino in ob smrti krasen venec. Dalje gg. zdravnikom dr. Otonu Hawlina in dr. Pavelu Pance, ki sta z vso požrtvovalnostjo negovala in zdravila bolnika, posmrtnemu društvu kakor tudi vsem ostalim za darovane vence in obilno spremstvo na njegovi zadnji poti.

TRŽIČ, dne 26. januarja 1930.

Rodbina Krištofek.

POZOR! 1. FEBRUARJA

Prispela je ravnokar velika pošiljatev

dalmatinskega vina

Garantirano pristno črno in belo vino z otoka »Vis«, Dalmacija, bodem pričel točiti v sonoto 1. februarja. Vino province »Vis« je svetovno znano kot pristno in preskušeno brezkonkurenčno zdravilno vino. Prepriča se naj vsak, da tako zlahtne kapljice se sploh nikjer ne dobi kot samo na Rotovžkem trgu štev. 8. Vse vrste vina čez ulico 1 Din pri litru cenejša. — Velika zaloga najfinjšega pristnega dalmatinskega olivnega olja liter Din 18.—. Dnevno dobite sveže morske ribe na več načinov pripravljene. Okusno pripravljena ribja salata, ribja marinada. Vsak ponedeljek ob 19. (7.) uri zvečer rižota z morskimi raki, ali pa brodeto od najfinjših rib. Kuhana šunka, kranjske klobase, olive, ovčji sir, mortadela, osokolo, dnevno sveži vampi s parmsanom i. t. d. Vsa jedila prodajam čez ulico po zelo nizkih cenah. — Za obilen obisk se priporoča gostilničar

Josip Povodnik, Maribor, Rotovžki trg štev. 8

1. FEBRUARJA POZOR!

Tako izgleda

prava

GRAF

srebrna kocka!

Pazite na srebrni omot.

Nasi železničarji v Ljubljani pridejo kakor vsako leto tudi letos, ki se vrši v nedeljo, dne 2. februarja 1930 v vseh prostorih hotela »UNION« v Ljubljani. Na pridelitvi igra orkester glasnega društva »Zarja«. Poleg godbe in plesa je na sporedu še srečelov in šaljska pošta. — Čisti prebrih pridelitve je namenjen podpornemu skladu v službi smrtno nesrečenih sodrugov. Pričetek ob 20. uri. — Za obilen obisk se priporoča. Železničarski pridelitveni odbor usži.

TOVARNA GLASBIL IN GRAMOFONOV

MEINEL & HEROLD

Gramofoni	Din do 298.— dalje
Mandoline	136.—
Violine	95.—
Gitare	207.—
Trombe	505.—
Ročne harmonike	85.—

Prodajalna: Trg Svobode
(Nova Scherbaumova zgradba).